

El refús de l'autodeterminació

Fa unes setmanes, vaig escriure que, de vegades, hi ha qui es refereix al dret d'autodeterminació amb la mateixa frivolitat amb què podria parlar-se del dret a anar de vacances a la Costa Brava. Però, a desgrat d'aquesta constatació, mai no m'hauria imaginat que algú ens etzivaria una sentència com la que segueix: "Yo considero que hoy es reaccionario el derecho a la autodeterminación".

Aquesta sentència remata la intervenció de don Antonio García Trevijano en un col·loqui, publicat a "Triunfo", durant el qual, tot fent aparèixer els noms de Marx, Engels, Kautsky, Otto Bauer, Rosa Luxemburg, Lenin... ens diu que, ara i ací, la teoria de l'autodeterminació, fonamentalment elaborada pels marxistes, no interessa ni a la gran burgesia ni al proletariat; no passa, afirma, d'una dèria romàntica de la petita burgesia. Però el raonament del senyor García Trevijano ens resulta encara més inquietant quan, aventurant-se a valorar la capacitat movilitzadora dels qui defensen el dret d'autodeterminació, ens diu que aquest dret "ha sido utilizado como un instrumento eficaz de lucha contra la dictadura y contra el fascismo (...), ha tomado unas proporciones tan importantes que hoy los partidos marxistas defienden el derecho a la autodeterminación sin darse cuenta que la clase obrera, hoy, no tiene ningún interés en el derecho de autodeterminación".

La primera pregunta que cal formular en considerar aquestes afirmacions és: ¿com pot ser que la defensa d'un dret que no interessa a la gran burgesia ni al proletariat hagi adquirit una empena tant colpidora? L'única resposta satisfactòria consistiria a admetre que si, havent-se'n desentès la gran burgesia i el proletariat, la defensa del dret d'autodeterminació ha posat en moviment un potencial tant contundent de lluita, és perquè la petita burgesia té una força extraordinària; una força que, en un moment determinat, és de suposar que es veurà enfrontada amb el proletariat i la gran burgesia paradoxalment units en la lluita "progressista" contra el dret "reaccionari" d'autodeterminació.

Però, anem a pams: si reconeixem que el dret d'autodeterminació ha estat utilitzat com un instrument eficaç contra la dictadura i contra el feixisme, com pot haver caigut el senyor García Trevijano en l'embolic d'afirmar que aquest dret és reaccionari?

D'altra banda, queda clar que, en admetre que la defensa del dret d'autodeterminació ha esdevingut un instrument eficaç de lluita contra el feixisme i contra la dictadura, el senyor García Trevijano no ignora que els qui combaten l'autodeterminació són precisament els partidaris de la dictadura i els feixistes. Llavors, per què intenta desorientar-nos?

Per voltes que hi doni, només se m'acut una resposta correcta: interessant-li desacreditar el dret d'autodeterminació, el senyor García Trevijano es veu forçat a recórrer a malabarismes conceptuals; i, llançant en aquest terreny, procura matar dos pardals d'un tret: al mateix temps que, lligant-se la manta al cap, mira d'identificar el dret d'autodeterminació amb les posicions polítiques que en són més antagòniques, intenta de deixar els partits marxistes en una posició compromesa, ja que si aquests partits defensen un dret que no interessa a la classe obrera, una de dues, o estan divorciats del proletariat o bé ells i el proletariat que hi milita no són més que uns oportunistes que defensen el dret d'autodeterminació per aprofitar el gran potencial de lluita que porporciona la defensa d'aquest dret.

El clam a favor de l'autodeterminació a Euzkadi, a Galícia i als Països Catalans és intensísim; no cal pas subratllar-ho, de tant evident com és. Però, tenint-lo ben en compte, potser val la pena de fer algunes puntualitzacions: és veritat que la immensa majoria dels grans burgesos, per una qüestió de lligams d'interessos econòmics, no tant sols és indiferent a l'autodeterminació de les nacions de l'Estat espanyol sinó que s'hi oposa; tocant als obrers, de la mateixa manera que no tots tenen consciència social, n'hi ha que no es preocupen del dret d'autodeterminació i, fins i tot, pot haver-n'hi algun que en sigui adversari. L'alienació, produïda per l'acció de l'aparell de l'Estat oligarquic, no desapareix en un obrir i tancar d'ulls. Ara bé, mica més, mica menys, això succeeix arreu del món on hi ha plantejats problemes per l'estil. I succeeix, potser amb més amplitud que no pas ara, en vida dels teoritzadors marxistes que anomena el senyor García Trevijano, el qual sembla voler-ho ignorar quan parla de l'autodeterminació com d'un "dret històric" que ha perdut vigència i posa al mateix sac Rosa Luxemburg i Lenin, els quals, sobre el tema que estem debatent, no anaven pas gens d'acord.

Lenin, replicant a Rosa Luxemburg, que gairebé sempre va emetre opinions semblants a les que ara sosté el senyor García Trevijano —opinions que el temps s'ha encarregat de demostrar que no tenien validesa—, va escriure: "El quid del còmic error de Rosa Luxemburg (...) resideix precisament en el fet que, per temor a fer el joc al nacionalisme burgès de les nacions oprimides hom beneficia no solament el nacionalisme burgès, sinó també el nacionalisme ultrareaccionari de la nació opressora". I, referint-se a un cas concret, Lenin feia notar: "Apasionada per la lluita contra el nacionalisme a Polònia, Rosa Luxemburg ha oblidat el nacionalisme dels grans russos, malgrat que aquest nacionalisme ara és el més temible; és, ja se

sap, un nacionalisme menys burgès, però més feudal; és precisament el més gran fre per a la democràcia i la lluita proletària. En tot nacionalisme burgès d'una nació oprimida hi ha un contingut democràtic general contra l'opressió, i a aquest contingut presten un suport incondicional" (Els subratllats són del mateix Lenin).

Es clar que, com ja hem vist, el senyor García Trevijano, en el seu embolica-que-fa-fort, també resulta que s'adona que el dret d'autodeterminació esdevé una arma eficaç contra la reacció. ¿No resultarà, doncs, que quan, contradint-se, afirma que aquest dret és reaccionari i diu que el proletariat no s'hi interessa es refereix no pas als obrers de cada una de les nacions sotmeses sinó als del conjunt de l'Estat espanyol i, d'una manera especial, als immigrants que, degut precisament als condicionaments creats per la dictadura i el feixisme, viuen marginats dins la nació en què han anat a raure, i, d'una manera més o menys concient somnia un neollexisme? En aquest cas, però, també s'equivoca si creu que els partits marxistes han de desentendre's del dret d'autodeterminació de les nacions sotmeses.

Cap partit democràtic, sigui o no marxista, no es pot desentendre d'aquest dret; de cap dret. Els marxistes menys que ningú; sobretot els que en el seu bagatge de teoritzadors hi duen Lenin. Recordem que Lenin, que creia que "per autodeterminació de les nacions s'entén la seva separació estatal de les collectivitats de nacionalitat estrangera, s'entén la formació d'un Estat nacional independent"; que diu que "seria erroni entendre per dret a l'autodeterminació tot el que no sigui el dret a una existència estatal separada"; que puntualitza: "L'autodeterminació de les nacions, en programa dels marxistes, no pot tenir, des del punt de vista històric-econòmic, cap altra significació que l'autodeterminació política, la independència estatal, la formació d'un Estat nacional" (els subratllats són de Lenin), d'una manera ben contundent afirmava: "El centre de gravetat de l'educació internacionalista dels obrers dels països opressors cal que estigui en la pràctica i en la defensa de la llibertat de separació dels països oprimits. Si no és així, no hi ha internacionalisme. Tenim el dret i el deure de tractar d'imperialista i de canalla tot socialdemòcrata d'una nació opressora que no realitzi tal propaganda". (Els subratllats són de Lenin.)

Tal vegada convindria que tot això fos tingut en compte pels que, com el senyor García Trevijano, exposen obertament el seu refús del dret d'autodeterminació i pels que l'accepten amb l'esperança de mixtificar el significat, i així neutralitzar-lo a l'hora de fer-lo efectiu.

FELIX CUCURULL

Els calés de la democràcia

Potser l'ètica política consisteix a combatre l'adversari amb arguments ideològics o amb crítiques formals sobre les seves accions tàctiques. El que si és segur és que no pot consistir, de cap manera en pronunciar insults, insinuacions malèvols o simplement creant uns climes de desprestigis personals. La veritat és que ara estem desbordant les propagandes insultant els adversaris polítics i posant sobre d'uns altars laics els propis dirigents com si ja estiguéssim en plena campanya electoral. Tot això està passant entre les forces polítiques que pertanyen a unes mateixes instàncies unitàries rupturistes, com es diu ara. Ens combatem més aferrissadament i amb més mala baba entre nosaltres que no tots plegats contra les forces que han viscut, i encara en viuen, de la dictadura que hauriem de voler ja superada.

Hi ha, és evident, una tendència a crear un nou Front Popular entre nosaltres i hi ha unes forces polítiques, també rupturistes, que senten una certa al·lèrgia vers aquests tipus de plantejaments que només afavoreixen a uns grups determinats. Que els comunistes catalans, amb tots els nous i heterogenis marxistes que han sorgit ara i els hi fan el joc, tinguin tendència al Front Popular és normal i lògic, car històricament aquesta fórmula d'acció política els ha donat un gran rendiment. En canvi aquesta experiència ha estat, en general, molt amarga per als democràtes. La lògica més elemental és que evitin caure en el mateix error polític que varen cometre anys endarrera. I és, en definitiva, aquesta diferència d'entusiasme en l'acceptació d'un nou Front Popular al que està creant aquesta agressivitat política tan poc ètica. Car, és evident que els combats més agressius es produeixen no contra els grups de la dreta catalana per part de les esquerres més marxistes, sinó contra els socialdemòcrates catalans per part dels marxistes, siguin socialistes o comunistes. Són els qui, en definitiva, haurien de formar part d'un nou Front Popular.

Ara bé, trobo que els fronts populistes catalans reaccionen amb massa agressivitat contra aquesta al·lèrgia dels socialdemòcrates. Hi han insults, insinuacions prou clares i intents seriosos de provocar desprestigis personals. I per molt que es dissimuli, els que fa ja anys que estem submergits dintre de la política catalana trobem que s'estan repetint simplement situacions passades. L'únic que crida l'atenció, en aquest moment present, és l'agressivitat excessiva dels fronts populistes, al costat, això ja és més anecdòtic, d'uns intents formals d'elevar uns altars laics els seus propis líders. És curiós d'assenyalar, almenys així són les aparences, que aquesta agressivitat i aquesta tendència a crear uns climes místics, gairebé ahucinants respecte als seus propis líders, es produeix entre els nous convertits al marxisme. Els vells del PSUC segurament que encara se senten escamats pels passats cultes a la personalitat, mentre que els conversos sembla que els estan ressuscitant.

Com un exemple diria que aquests crims frenètics, ahucinants, del PSUC,

tenen un regust místic ultra, una mica com les visions o aparicions de la Verge a Cerdanyola, aquestes en blanc i les altres en vermell. La veritat, si jo fos aquest bon i segurament sacrificat Gregori em faria vergonya que m'exaltessin amb aquesta mena d'invocacions. Per altra part, aquest presente deixa un regust molt amarg als qui hem passat diferents vegades per les presons de la dictadura creada després de la nostra guerra.

Es clar que els costums polítics i religiosos són molt difícils de deixar. I tenim progressistes que només fa uns pocs anys militaven encara en grups d'aquests dels crims místics i del presente, i algunes noies que segurament tiraven per a monja que, de sobte, es varen convertir en fervents marxistes. I tot això fa que perdurin uns mètodes d'acció política que s'havien incrustat en ells, o en elles, i tenen tendència a continuar-los.

No voldria veure altars vermells, amb un Sant Gregori o altres sants d'aquests (sembla que ja se'n ressusciten altres), des dels quals es donessin anatemes i condemnes polítiques contra els socialdemòcrates. De moment, als democràtes "del vot i de les urnes" se'ls demana que justifiquin d'on treuen els calés, perquè, segons sembla així s'ha escrit, només aquests democràtes són capaços de vendre's a qualsevol or que s'ofereixi. Amb franquesa, em fa angúnia, i personalitza una mica, que cada vegada que Jordi Pujol —el mateix dia 11 de juliol a "El Correo Catalán"— fa unes declaracions públiques hagi de justificar els seus diners que per altra part, aquesta és la veritat, molts dels progressistes marxistes d'ara li han anat al darrer perquè els en donés, i suposo que els en donava. I com si en tots els grups marxistes, no cal anomenar-los, no hi haguessin també milionaris, grans milionaris. I em fa angúnia també que a aquests no se'ls preguntí què en fan, i a alguns com els han fet. Perquè hi ha de tot i de tots. Al cap i a la fi, més o menys, ens coneixem.

Potser estic fent un article massa agressiu. Es que em sembla que algunes campanyes polítiques han passat de la ratlla i, crec que haurien d'ésser reconsiderades pels dirigents que les promouen, o només les consenteixen. No són justes ni ètiques. Si hem d'entrar en un terreny tan agressiu com aquest, tots hi tenim a perdre. I que cada un afini la seva sensibilitat, com la dels que s'han sentit ferits per uns simples i innocents versos polítics que han circulat.

Sí, cal saber d'on surten els calés, però els de tots, car unes propagandes tan intenses i unes publicacions tan perfectes com les que ens estan inundant costen molts diners. I no seria just ni ètic, creure que només poden tenir roba bruta uns i roba neta només els altres. Jo no vull entrar en el terreny d'aquests tipus d'acusacions. No m'agrada. Recullo només un interrogant que s'ha llençat i que no voldria haver llegit. Ho dic jo que tinc els meus pobres comptes tan clars que només hi ha zeros negatius.

MANUEL CRUELLS

BUSTIA

QUEIXA VALENCIANA

Com a valencià i integrat dins la societat dels Països Catalans, desaprove l'actitud adoptada per l'Assemblea de Catalunya, i més concretament pel PSUC, davant la Taula de Forces Polítiques i Sindicals del País Valencià el dia 1 d'agost, i al mateix temps m'adhereixo a la Taula, PSAN i totes les entitats i gent que lluiten per retornar les llibertats dins l'Estat espanyol i especialment als Països Catalans.

JOSEP R. CALVO I MARCO
(Campello, l'Alicanti)

SACERDOTS CASATS

Dir les veritats resulta desagradable però cal dir-les mal que ens pesi. El reverend Narcís Xifra, en el seu "Celibat sacerdotal", diu que es va casar amb l'Església. L'afirmació correcta fóra dir que es va consagrar a l'Església. No es pot jugar alegrement amb les paraules. Casar, segons el diccionari Fabra, és "unir home i dona en matrimoni". Per això és perfectament compatible casar-se i consagrar-se a Déu. Vegeu sant Pau en la Segona a Timoteu i a Titus. Paraula de Déu!

Tenim dret a invocar la llibertat d'opció com la va respectar Crist i la ratificà sant Pau que digué en una de les seves cartes: "Millor és casar-se que cremar-se". Res més.

AGUSTI BADIA
(Barcelona)

LA LENGUA CATALANA

1) La llengua catalana és la llengua de més del 90 % dels tortosins ja que Tortosa, fins ara, no ha sofert l'embat de la immigració. La poca que hi ha hagut ha estat fàcilment assimilada. A Tortosa la llengua castellana és la llengua dels funcionaris i d'uns quants cacies emparentats amb d'altres congèneres de terres endintre.

2) He assistit més d'una vegada a misses de la ruralia on, des del celebrant fins a l'últim dels fidels, tots eren nadius. Cap capella no m'ha sabut explicar satisfactòriament el fet de no usar la llengua catalana.

3) Si l'homilia cerca, fonamentalment, la incardinació al nostre temps de la paraula evangèlica, ¿com podem entendre que un bisbe o un sacerdot tinguin més dificultats d'adreçar-se al poble en la llengua comuna que de fer-ho en una de forana?

SIMEO PASTO I GRI
(Barcelona)

LA SET DE CATALUNYA

L'article del senyor Petit sobre l'aqüeducte de l'Ebre a Barcelona parla de la set d'aquesta capital, quan un examen del projecte mostra un seguit de canvis de direcció i bifurcacions de l'aqüeducte per arribar a la nuclear de Vandellòs, la refinaria de la Pobla de Mafumet, Martorell (on se situa una ampliació de SEAT), etcètera... cosa que evidència un preferent ús de l'aigua per aquestes grans indústries, i això no concorda amb la no possibilitat de l'aigua superficial de l'Ebre, més que més si pocs quilòmetres abans de la seva captació ha de refrigerar la nuclear d'Ascó.

No nego el dret de la indústria d'obtenir aigua però m'oposo que el nom de Barcelona hagi de tapar l'operació.

Però l'omissió més gran del senyor Petit és no parlar de la Ribera d'Ebre, ja que el projecte comporta l'embassament de Xerta que amenaça els pobles de Miravet, Ginestar, Benissanet i Móra, i els seus extensos regadius treballats per generacions i d'op-

(Passa a la pàgina següent)

En aquesta secció només seran publicades les cartes que siguin breus i duguin nom i adreça de l'autor. Ens reservem el dret de reduir-les, si no se'ns indica altra cosa.